

Classical Greek
Standard level
Paper 2

Wednesday 11 May 2016 (afternoon)

1 hour 30 minutes

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Answer all questions on three extracts taken from two options studied.
- Each extract is worth **[15 marks]**.
- The maximum mark for this examination paper is **[45 marks]**.

Answer **all** questions on **three** extracts taken from **two** options studied.

Option A: Homer

Extract 1 Homer, *Iliad* 16.198–220

αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ πάντας ἄμ' ἠγεμόνεσσιν Ἀχιλλεὺς
 στῆσεν εὖ κρίνας, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλε·
 200 “Μυρμιδόνες μὴ τίς μοι ἀπειλάων λελαθέσθω,
 ἄς ἐπὶ νηυσὶ θοῆσιν ἀπειλεῖτε Τρώεσσι
 πάνθ' ὑπὸ μνηϊθμόν, καὶ μ' ἠτιάσθε ἕκαστος·
 σχέτλιε Πηλέος υἱὲ χόλω ἄρα σ' ἔτρεφε μήτηρ,
 νηλεές, ὃς παρὰ νηυσὶν ἔχεις ἀέκοντας ἐταίρους·
 205 οἴκαδέ περ σὺν νηυσὶ νεώμεθα ποντοπόροισιν
 αὐτίς, ἐπεὶ ρά τοι ὦδε κακὸς χόλος ἔμπεσε θυμῷ.
 ταῦτά μ' ἀγειρόμενοι θάμ' ἐβάζετε· νῦν δὲ πέφανται
 φυλόπιδος μέγα ἔργον, ἧς τὸ πρὶν γ' ἐράασθε.
 ἔνθά τις ἄλκιμον ἦτορ ἔχων Τρώεσσι μαχέσθω.”
 210 ὡς εἰπὼν ὄτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἑκάστου.
 μᾶλλον δὲ στίχες ἄρθεν, ἐπεὶ βασιλῆος ἄκουσαν.
 ὡς δ' ὅτε τοῖχον ἀνήρ ἀράρη πυκνιοῖσι λίθοισι
 δώματος ὑψηλοῖο βίας ἀνέμων ἀλεείνων,
 ὡς ἄραρον κόρυθές τε καὶ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι.
 215 ἀσπὶς ἄρ' ἀσπίδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυιν, ἀνέρα δ' ἀνήρ·
 ψαῦον δ' ἰππόκομοι κόρυθες λαμπροῖσι φάλιοισι
 νευόντων, ὡς πυκνοὶ ἐφέστασαν ἀλλήλοισι.
 πάντων δὲ προπάραιθε δύ' ἀνέρε θωρήσσοντο
 Πάτροκλός τε καὶ Αὐτομέδων ἓνα θυμὸν ἔχοντες
 220 πρόσθεν Μυρμιδόνων πολεμιζέμεν.

1. (a) Translate Μυρμιδόνες ... ἕκαστος (lines 200–202). [3]
- (b) Explain why the Myrmidons criticized Achilles and state what they would have preferred to do. [2]
- (c) Present the **two** possible translations of χόλος in this extract and explain its different usage. [4]
- (d) Explain the effect of the simile of lines 211–215. Support your answer by quoting **four** words or expressions from the Greek text. [4]
- (e) πάντων ... πολεμιζέμεν (lines 218–220). State **two** ways in which Patroclus and Automedon show their eagerness to fight. Support your answer by quoting the Greek text. [2]

Option A: Homer

Extract 2 Homer, *Iliad* 16.233–256

Ζεῦ ἄνα Δωδωναίε Πελασγικὲ τηλόθι ναίων
 Δωδώνης μεδέων δυσχειμέρου, ἀμφὶ δὲ Σελλοὶ
 235 σοὶ ναίουσ' ὑποφῆται ἀνιπτόποδες χαμαιεῦναι,
 ἡμὲν δὴ ποτ' ἐμὸν ἔπος ἔκλυες εὐξάμενοιο,
 τίμησας μὲν ἐμέ, μέγα δ' ἴσαο λαὸν Ἀχαιῶν,
 ἦδ' ἔτι καὶ νῦν μοι τόδ' ἐπικρήνηνον ἐέλδωρ·
 αὐτὸς μὲν γὰρ ἐγὼ μενέω νηῶν ἐν ἀγῶνι,
 240 ἀλλ' ἔταρον πέμπω πολέσιν μετὰ Μυρμιδόνεσσι
 μάρνασθαι· τῷ κῦδος ἅμα πρόες εὐρύοπα Ζεῦ,
 θάρσυνον δέ οἱ ἦτορ ἐνὶ φρεσίν, ὄφρα καὶ Ἐκτωρ
 εἴσεται ἢ ῥα καὶ οἶος ἐπίσθηται πολεμίζειν
 ἡμέτερος θεράπων, ἢ οἱ τότε χεῖρες ἄαπτοι
 245 μαίνονθ', ὅππότε ἐγὼ περ ἴω μετὰ μῶλον Ἄρηος.
 αὐτὰρ ἐπεὶ κ' ἀπὸ ναῦφι μάχην ἐνοπήν τε δίηται,
 ἀσκηθῆς μοι ἔπειτα θοὰς ἐπὶ νῆας ἴκοιτο
 τεύχεσσι τε ζῦν πᾶσι καὶ ἀγχεμάχοις ἐτάροισιν.
 ὦς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε μητίετα Ζεὺς.
 250 τῷ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατήρ, ἕτερον δ' ἀνένευσε·
 νηῶν μὲν οἱ ἀπώσασθαι πόλεμόν τε μάχην τε
 δῶκε, σόον δ' ἀνένευσε μάχης ἐξαπονέεσθαι.
 ἦτοι δ' οὐ μὲν σπείσας τε καὶ εὐξάμενος Διὶ πατρὶ
 ἄψ κλισίην εἰσῆλθε, δέπας δ' ἀπέθηκ' ἐνὶ χηλῶ,
 255 στήν δ' ἐπάροισ' ἐλθὼν κλισίης, ἔτι δ' ἤθελε θυμῷ
 εἰσιδέειν Τρώων καὶ Ἀχαιῶν φύλοπιν αἰνίην.

2. (a) Locate the geographical references implicit in the **two** epithets of Zeus in line 233. [2]
- (b) Σελλοὶ (line 234). List (in English translation) the **three** attributes of this population and explain their general significance for the Selli. [4]
- (c) ἡμὲν ... Ἀχαιῶν (lines 236–237). Give **three** details about the episode Achilles is referring to here. Quotation of the Greek text is **not** required. [3]
- (d) τῷ ... ἐτάροισιν (lines 241–248). List the **four** things Achilles is asking from Zeus for Patroclus. Support your answer by quoting the Greek text. [4]
- (e) Write out and scan στή ... αἰνίην (lines 255–256). Indicate elisions where necessary. [2]

Turn over

Option B: History**Extract 3 Herodotus, *The Histories* 1.31.1–4**

ὁ δ' εἶπε “Κλέοβιν τε καὶ Βίτωνα. τούτοισι γὰρ ἐοῦσι γένος Ἀργεῖοισι βίος τε ἀρκέων ὑπὴν, καὶ πρὸς τούτῳ ῥώμη σώματος τοιήδε· ἀεθλοφόροι τε ἀμφοτέροι ὁμοίως ἦσαν, καὶ δὴ καὶ λέγεται ὁδε ὁ λόγος. ἐούσης ὀρτῆς τῆ Ἥρῃ τοῖσι Ἀργεῖοισι ἔδεε πάντως τὴν μητέρα αὐτῶν ζεύγεϊ κομισθῆναι ἐς τὸ ἱρόν, οἱ δὲ σφι βόες ἐκ τοῦ ἀγροῦ οὐ παρεγίνοντο ἐν ὥρῃ· ἐκκλητιόμενοι δὲ

5 τῆ ὥρῃ οἱ νεηνίαὶ ὑποδύντες αὐτοὶ ὑπὸ τὴν ζεύγλην εἶλκον τὴν ἄμαξαν, ἐπὶ τῆς ἀμάξης δὲ σφι ὠχέετο ἡ μήτηρ· σταδίου δὲ πέντε καὶ τεσσεράκοντα διακομίσαντες ἀπίκοντο ἐς τὸ ἱρόν. ταῦτα δὲ σφι ποιήσασι καὶ ὀφθεῖσι ὑπὸ τῆς πανηγύριος τελευτῆ τοῦ βίου ἀρίστη ἐπεγένετο, διέδεξε

10 ἐκύρησε· ἡ δὲ μήτηρ περιχαρῆς ἐοῦσα τῷ τε ἔργῳ καὶ τῆ φήμῃ, στᾶσα ἀντίον τοῦ ἀγάλματος εὔχετο Κλεόβι τε καὶ Βίτωνι τοῖσι ἐωυτῆς τέκνοισι, οἳ μιν ἐτίμησαν μεγάλως, τὴν θεὸν δοῦναι τὸ ἀνθρώπῳ τυχεῖν ἀριστον ἐστί.”

3. (a) ὁ δ' ... τοιήδε (lines 1–2). Explain in what **two** ways Cleobis and Biton excelled. Support your answer by quoting the Greek text. [2]
- (b) Translate ἐούσης ὀρτῆς ... ἐν ὥρῃ (lines 3–4). [3]
- (c) ἄμεινον ... ζῶειν (line 8). Give **three** reasons why Cleobis and Biton are the best examples of this thought. Quotation of the Greek text is **not** required. [3]
- (d) Ἀργεῖοι ... ἐκύρησε (lines 8–10). Identify the persons praised in this passage, and explain why they are praised. Support your answer by quoting the Greek text. [4]
- (e) State where Cleobis's and Biton's mother is when she prays to Hera, and give **two** details about her state of mind. Quotation of the Greek text is **not** required. [3]

Option B: History**Extract 4 Herodotus, *The Histories* 1.36.1–3**

ὁ μὲν δὴ δίαιταν εἶχε ἐν Κροίῳ. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χρόνῳ τούτῳ ἐν τῷ Μυσίῳ Ὀλύμπῳ ὑὸς χρῆμα γίνεται μέγα· ὀρμώμενος δὲ οὗτος ἐκ τοῦ ὄρεος τούτου τὰ τῶν Μυσῶν ἔργα διαφθείρεσκε. πολλάκις δὲ οἱ Μυσοὶ ἐπ’ αὐτὸν ἐξεληθόντες ποιέεσκον μὲν κακὸν οὐδέν, ἔπασχον δὲ πρὸς αὐτοῦ. τέλος δὲ ἀπικόμενοι παρὰ τὸν Κροῖσον τῶν Μυσῶν ἄγγελοι ἔλεγον τάδε. “ὦ βασιλεῦ, ὑὸς χρῆμα μέγιστον ἀνεφάνη ἡμῖν ἐν τῇ χώρῃ, ὃς τὰ ἔργα διαφθείρει. τοῦτον προθυμεόμενοι ἐλεῖν οὐ δυνάμεθα. νῦν ὧν προσδεόμεθά σευ τὸν παῖδα καὶ λογάδας νεηνίας καὶ κύνας συμπέμψαι ἡμῖν, ὡς ἂν μιν ἐξέλωμεν ἐκ τῆς χώρας.” οἱ μὲν δὴ τούτων ἐδέοντο, Κροῖσος δὲ μνημονεύων τοῦ ὄνειρου τὰ ἔπεα ἔλεγέ σφι τάδε. “παιδὸς μὲν πέρι τοῦ ἐμοῦ μὴ μνησθῆτε ἔτι· οὐ γὰρ ἂν ὑμῖν συμπέμψαιμι· νεόγαμός τε γὰρ ἐστὶ καὶ ταῦτά οἱ νῦν μέλει. Λυδῶν μέντοι λογάδας καὶ τὸ κυνηγέσιον πᾶν συμπέμψω, καὶ διακελεύσομαι τοῖσι ἰοῦσι εἶναι ὡς προθυμοτάτοισι συνεξελεῖν ὑμῖν τὸ θηρίον ἐκ τῆς χώρας.”

4. (a) Identify the **two** lands where the events narrated in the extract take place and locate them in their geographical context. [3]
- (b) List **three** actions of the boar. Support your answer by quoting the Greek text. [3]
- (c) Translate τοῦτον προθυμεόμενοι ... ἐκ τῆς χώρας (lines 5–7). [3]
- (d) Identify the **two** kinds of help Croesus agrees to send in order to aid the Mysians. Support your answer by quoting the Greek text. [2]
- (e) Outline the reasons given by Croesus to the Mysians for not sending his son, and outline his true reasons. Quotation of the Greek text is **not** required. [4]

Turn over

Option C: Tragedy

Extract 5 Sophocles, *Electra* 634–659

ΚΛΥ. ἔπαιρε δὴ σὺ θύμαθ' ἢ παροῦσά μοι
 635 πάγκαρπ', ἀνακτι τῶδ' ὅπως λυτηρίους
 εὐχὰς ἀνάσχω δειμάτων, ἃ νῦν ἔχω.
 κλύοις ἂν ἤδη, Φοῖβε προστατήριε,
 κεκρυμμένην μου βάζιν· οὐ γὰρ ἐν φίλοις
 640 ὁ μῦθος, οὐδὲ πᾶν ἀναπτύξαι πρέπει
 πρὸς φῶς παρούσης τῆσδε πλησίας ἐμοί,
 μὴ σὺν φθόνῳ τε καὶ πολυγλώσσῳ βοῆ
 σπείρη ματαίαν βάζιν εἰς πᾶσαν πόλιν.
 ἀλλ' ὦδ' ἄκουε· τῆδε γὰρ κἀγὼ φράσω.
 645 ἃ γὰρ προσεῖδον νυκτὶ τῆδε φάσματα
 δισσῶν ὀνείρων, ταῦτά μοι, Λύκει' ἄναξ,
 εἰ μὲν πέφηνεν ἐσθλά, δὸς τελεσφόρα,
 εἰ δ' ἐχθρά, τοῖς ἐχθροῖσιν ἔμπαλιν μέθες·
 καὶ μὴ με πλούτου τοῦ παρόντος εἴ τινας
 650 δόλοισι βουλευούσιν ἐκβαλεῖν, ἐφῆς,
 ἀλλ' ὦδέ μ' αἰεὶ ζῶσαν ἀβλαβεῖ βίῳ
 δόμους Ἄτρειδῶν σκῆπτρά τ' ἀμφέπειν τάδε,
 φίλοισί τε ξυνοῦσαν οἷς ζύνειμι νῦν
 εὐήμεροῦσαν καὶ τέκνων ὅσων ἐμοὶ
 655 δύσνοια μὴ πρόσεστιν ἢ λύπη πικρά.
 ταῦτ', ὦ Λύκει' Ἄπολλον, ἴλεως κλύων
 δὸς πᾶσιν ἡμῖν ὥσπερ ἐξαιτούμεθα.
 τὰ δ' ἄλλα πάντα καὶ σιωπῶσης ἐμοῦ
 ἐπαξιῶ σε δαίμον' ὄντ' ἐξειδέναί·
 τοὺς ἐκ Διὸς γὰρ εἰκός ἐστι πάνθ' ὄραν.

5. (a) Explain what has just happened that makes Clytaemnestra pray to Apollo, and give **two** Greek words or expressions from this extract that refer to this event or its consequences. [3]
- (b) προστατήριε (line 637). Translate this epithet and explain its dramatic irony. [2]
- (c) Identify **three** details that make clear Clytaemnestra's opinion of Electra. Support your answer by quoting the Greek text. [3]
- (d) List **four** things that Clytaemnestra is asking from Apollo. Quotation of the Greek text is **not** required. [4]
- (e) Translate τὰ δ' ἄλλα ... ὄραν (lines 657–659). [3]

Option C: Tragedy

Extract 6 Sophocles, *Electra* 734–756

735 ἤλαυνε δ' ἔσχατος μὲν, ὑστέρας δ' ἔχων
 πώλους Ὀρέστης, τῷ τέλει πίστιν φέρων·
 ὅπως δ' ὄρᾳ μόνον νιν ἐλλειμμένον,
 ὄξυν δι' ὤτων κέλαδον ἐνσείσας θοαῖς
 πώλοις διώκει, κάξισώσαντε ζυγὰ
 740 ἤλαυνέτην, τότε ἄλλος, ἄλλοθ' ἄτερος
 κάρα προβάλλων ἵππικῶν ὄχημάτων.
 καὶ τοὺς μὲν ἄλλους πάντας ἀσφαλεῖς δρόμους
 ὠρμᾶθ' ὁ τλήμων ὀρθὸς ἐξ ὀρθῶν δίφρων·
 ἔπειτα λύων ἠνίαν ἀριστερὰν
 κάμπτοντος ἵππου λανθάνει στήλην ἄκραν
 745 παίσας· ἔθραυσε δ' ἄξονος μέσας χνόας
 κάξ ἀντύγων ὠλισθεν· ἐν δ' ἐλίσσεται
 τμητοῖς ἰμάσι· τοῦ δὲ πίπτοντος πέδῳ
 πῶλοι διεσπάρησαν ἐς μέσον δρόμον.
 στρατὸς δ' ὅπως ὄρᾳ νιν ἐκπεπτωκότα
 750 δίφρων, ἀνωλόλυξε τὸν νεανίαν,
 οἷ' ἔργα δράσας οἷα λαγχάνει κακά,
 φορούμενος πρὸς οὐδας, ἄλλοτ' οὐρανῷ
 σκέλη προφαίνων, ἔς τέ νιν διφρηλάται,
 μόλις κατασχεθόντες ἵππικὸν δρόμον,
 755 ἔλυσαν αἵματηρόν, ὥστε μηδένα
 γῶναι φίλων ἰδόντ' ἄν ἄθλιον δέμας.

6. (a) Write out and scan ἤλαυνε ... φέρων (lines 734–735). Indicate elisions where necessary. [2]
- (b) Illustrate Orestes's attitude to racing before the accident with **three** details from the extract. Support your answer by quoting the Greek text. [3]
- (c) ὅπως δ' ὄρᾳ μόνον νιν ἐλλειμμένον (line 736). Explain this remark, giving **three** details about what has just happened in the race. Quotation of the Greek text is **not** required. [3]
- (d) Outline **four** stages through which the accident unfolds for Orestes. Quotation of the Greek is **not** required. [4]
- (e) Translate στρατὸς ... κακά (lines 749–751). [3]

Turn over

Option D: Agon

Extract 7 Sophocles, *Antigone* 446–470

KP. σὺ δ' εἰπέ μοι μὴ μῆκος, ἀλλὰ συντόμως,
ἤδησθα κηρυχθέντα μὴ πράσσειν τάδε;
AN. ἤδη· τί δ' οὐκ ἔμελλον; ἐμφανῆ γὰρ ἦν.
KP. καὶ δῆτ' ἐτόλμας τοῦσδ' ὑπερβαίνειν νόμους;
450 AN. οὐ γὰρ τί μοι Ζεὺς ἦν ὁ κηρύξας τάδε,
οὐδ' ἢ ξύνοικος τῶν κάτω θεῶν Δίκη
τοιούσδ' ἐν ἀνθρώποισιν ὤρισεν νόμους.
οὐδὲ σθένειν τοσοῦτον ὥοιμην τὰ σὰ
κηρύγμαθ', ὥστ' ἄγραπτα κάσφαλῆ θεῶν
455 νόμιμα δύνασθαι θνητὸν ὄνθ' ὑπερδραμεῖν.
οὐ γὰρ τι νῦν γε κάχθές, ἀλλ' αἰεὶ ποτε
ζῆ ταῦτα, κοῦδεις οἶδεν ἐξ ὄτου φάνη.
τούτων ἐγὼ οὐκ ἔμελλον, ἀνδρὸς οὐδενὸς
φρόνημα δείσασ', ἐν θεοῖσι τὴν δίκην
460 δώσειν· θανουμένη γὰρ ἐξήδη, τί δ' οὐ;
κεῖ μὴ σὺ προῦκήρυξας. εἰ δὲ τοῦ χρόνου
πρόσθεν θανοῦμαι, κέρδος αὐτ' ἐγὼ λέγω.
ὅστις γὰρ ἐν πολλοῖσιν ὡς ἐγὼ κακοῖς
ζῆ, πῶς ὄδ' οὐχὶ κατθανὼν κέρδος φέρει;
465 οὕτως ἔμοιγε τοῦδε τοῦ μόρου τυχεῖν
παρ' οὐδὲν ἄλγος· ἀλλ' ἄν, εἰ τὸν ἐξ ἐμῆς
μητρὸς θανόντ' ἄθαπτον ἠνσχόμην νέκυν,
κείνοις ἂν ἤλγουν· τοῖσδε δ' οὐκ ἀλγύνομαι.
σοὶ δ' εἰ δοκῶ νῦν μῶρα δρῶσα τυγχάνειν,
470 σχεδὸν τι μῶρφ μωρίαν ὀφλισκάνω.

7. (a) Write out and scan σὺ δ' εἰπέ ... τάδε (lines 446–447). Indicate elisions where necessary. [2]
- (b) ἤδησθα ... νόμους (lines 447–452). Analyse the contrast between κηρυχθέντα and νόμοι in this passage. [4]
- (c) οὐδὲ ... φάνη (lines 453–457). Present **four** reasons why Antigone believes the gods' laws carry more force than Creon's edicts. Support your answer by quoting the Greek text. [4]
- (d) τούτων ... φέρει (lines 458–464). Present **three** reasons why Antigone is persuaded to do what she did, even at the cost of dying. Quotation of the Greek text is **not** required. [3]
- (e) Identify **two** figures of speech in this extract. Support your answer by quoting the Greek text. [2]

Option D: Agon

Extract 8 Lysias, *On the Murder of Eratosthenes* 32–35

ἀκούετε, ἄνδρες, ὅτι κελεύει, ἐάν τις ἄνθρωπον ἐλεύθερον ἢ παῖδα αἰσχύνῃ βία, διπλῆν τὴν βλάβην ὀφείλειν· ἐὰν δὲ γυναῖκα, ἐφ' αἴσπερ ἀποκτείνειν ἕξεστιν, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνέχεσθαι· οὕτως, ὦ ἄνδρες, τοὺς βιαζομένους ἐλάττονος ζημίας ἀξίους ἠγήσατο εἶναι ἢ τοὺς πείθοντας· τῶν μὲν γὰρ θάνατον κατέγνω, τοῖς δὲ διπλῆν ἐποίησε τὴν βλάβην, ἠγούμενος τοὺς μὲν

5 διαπραττομένους βία ὑπὸ τῶν βιασθέντων μισεῖσθαι, τοὺς δὲ πείσαντας οὕτως αὐτῶν τὰς ψυχὰς διαφθεῖρειν, ὥστ' οἰκειότερας αὐτοῖς ποιεῖν τὰς ἀλλοτρίας γυναῖκας ἢ τοῖς ἀνδράσι, καὶ πᾶσαν ἐπ' ἐκείνοις τὴν οἰκίαν γεγονέναι, καὶ τοὺς παῖδας ἀδήλους εἶναι ὀποτέρων τυγχάνουσιν ὄντες, τῶν ἀνδρῶν ἢ τῶν μοιχῶν. ἀνθ' ὧν ὁ τὸν νόμον τιθεὶς θάνατον αὐτοῖς ἐποίησε τὴν ζημίαν. ἐμοῦ τοίνυν, ὦ ἄνδρες, οἱ μὲν νόμοι οὐ μόνον ἀπεγνώκότες εἰσὶ μὴ ἀδικεῖν, ἀλλὰ καὶ κεκελευκότες

10 ταύτην τὴν δίκην λαμβάνειν· ἐν ὑμῖν δ' ἐστὶ πότερον χρὴ τούτους ἰσχυροὺς ἢ μηδενὸς ἀξίους εἶναι. ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι πάσας τὰς πόλεις διὰ τοῦτο τοὺς νόμους τίθεσθαι, ἵνα περὶ ὧν ἂν πραγμάτων ἀπορῶμεν, παρὰ τούτους ἐλθόντες σκεψώμεθα ὅ τι ἡμῖν ποιητέον ἐστίν.

8. (a) κελεύει (line 1). Identify the subject of this verb. Give **two** further details about what has just happened in the court process. [3]
- (b) τοὺς δὲ πείσαντας ... τῶν μοιχῶν (lines 5–8). Explain how seducers affect their victims, and list **three** other consequences of their actions. Quotation of the Greek is **not** required. [4]
- (c) State how, according to Euphiletus, the laws apply to his case. Support your answer by quoting the Greek text. [2]
- (d) Summarize **three** arguments Euphiletus uses in this extract to support his case. Quotation of the Greek text is **not** required. [3]
- (e) Translate ἐγὼ μὲν γὰρ ... ποιητέον ἐστίν (lines 11–12). [3]

Turn over

Option F: Scientific knowledge**Extract 9 Hippocrates, *De aere aquis et locis* 1**

ιητρικὴν ὅστις βούλεται ὀρθῶς ζητεῖν, τάδε χρὴ ποιεῖν· πρῶτον μὲν ἐνθυμεῖσθαι τὰς ὥρας
 τοῦ ἔτεος, ὅ τι δύναται ἀπεργάζεσθαι ἐκάστη· οὐ γὰρ εἰκόσιν ἀλλήλοισιν οὐδέν, ἀλλὰ πολὺ
 διαφέρουσιν αὐταὶ τε ἐφ’ ἐωυτέων καὶ ἐν τῆσι μεταβολῆσιν· ἔπειτα δὲ τὰ πνεύματα τὰ θερμά
 τε καὶ τὰ ψυχρά, μάλιστα μὲν τὰ κοινὰ πᾶσιν ἀνθρώποισιν, ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἐν ἐκάστη χώρῃ
 5 ἐπιχώρια ἔοντα. δεῖ δὲ καὶ τῶν ὑδάτων ἐνθυμεῖσθαι τὰς δυνάμεις· ὡσπερ γὰρ ἐν τῷ στόματι
 διαφέρουσι καὶ ἐν τῷ σταθμῷ, οὕτω καὶ ἡ δύναμις διαφέρει πολὺ ἐκάστου. ὥστε ἐς πόλιν
 ἐπειδὰν ἀφίκηται τις, ἥς ἀπειρός ἐστι, διαφροντίσαι χρὴ τὴν θέσιν αὐτῆς, ὅπως κεῖται καὶ πρὸς
 τὰ πνεύματα καὶ πρὸς τὰς ἀνατολάς τοῦ ἡλίου. οὐ γὰρ τῷτὸ δύναται ἥτις πρὸς βορέην κεῖται
 καὶ ἥτις πρὸς νότον οὐδ’ ἥτις πρὸς ἡλιον ἀνίσχοντα οὐδ’ ἥτις πρὸς δύνοντα. ταῦτα δὲ χρὴ
 10 ἐνθυμεῖσθαι ὡς κάλλιστα καὶ τῶν ὑδάτων πέρι ὡς ἔχουσι, καὶ πότερον ἐλώδεσι χρέονται καὶ
 μαλθακοῖσιν ἢ σκληροῖσί τε καὶ ἐκ μετεώρων καὶ πετρωδέων εἴτε ἀλυκοῖσι καὶ ἀτεράμνοισιν· καὶ
 τὴν γῆν, πότερον ψιλὴ τε καὶ ἀνυδρος ἢ δασεῖα καὶ ἔφυδρος καὶ εἴτε ἐγκοιλός ἐστι καὶ πνιγερὴ
 εἴτε μετέωρος καὶ ψυχρὴ.

9. (a) Present the **two** factors that the practitioner of medicine needs to investigate first. [2]
- (b) Describe **four** ways in which winds can differ. Support your answer by quoting the Greek text. [4]
- (c) Identify the **three** aspects of water that are relevant to the physician. Support your answer by quoting the Greek text. [3]
- (d) Identify the **three** aspects that one should consider when arriving in a new town. Support your answer by quoting the Greek text. [3]
- (e) Translate ταῦτα ... πετρωδέων (lines 9–11). [3]

Option F: Scientific knowledge**Extract 10 Hippocrates, *De aere aquis et locis* 7**

- οὐ τοίνυν οἶόν τε ἐκ τοιαύτης γῆς ὕδατα ἀγαθὰ γίνεσθαι, ἀλλὰ σκληρὰ καὶ καυσώδεα διουρεῖσθαι τε χαλεπὰ καὶ πρὸς τὴν διαχώρησιν ἐναντία εἶναι. ἄριστα δὲ ὀκόσα ἐκ μετεώρων χωρίων ῥεῖ καὶ λόφων γεηρῶν. αὐτὰ τε γὰρ ἐστὶ γλυκέα καὶ λευκὰ καὶ τὸν οἶνον φέρειν ὀλίγον οἶά τέ ἐστιν. τοῦ δὲ χειμῶνος θερμὰ γίνεται, τοῦ δὲ θέρεος ψυχρά. οὕτω γὰρ ἂν εἴη ἐκ
- 5 βαθυτάτων πηγέων. μάλιστα δὲ ἐπαινέω ὧν τὰ ρεύματα πρὸς τὰς ἀνατολὰς τοῦ ἡλίου ἐρρώγασι καὶ μᾶλλον πρὸς τὰς θερινὰς. ἀνάγκη γὰρ λαμπρότερα εἶναι καὶ εὐώδεα καὶ κοῦφα. ὀκόσα δὲ ἐστὶν ἀλυκὰ καὶ ἀτέραμνα καὶ σκληρὰ, ταῦτα μὲν πάντα πίνειν οὐκ ἀγαθὰ· εἰσὶ δ' ἔνιαι φύσιες καὶ νοσεύματα, ἐς ἃ ἐπιτήδειά ἐστι τὰ τοιαῦτα ὕδατα πινόμενα, περὶ ὧν φράσω αὐτίκα. ἔχει δὲ
- 10 ἐστὶ· δεύτερα δὲ τὰ μεταξὺ τῶν θερινῶν ἀνατολέων ἐστὶ τοῦ ἡλίου καὶ δυσίων, καὶ μᾶλλον τὰ πρὸς τὰς ἀνατολὰς· τρίτα δὲ τὰ μεταξὺ τῶν δυσμέων τῶν θερινῶν καὶ τῶν χειμερινῶν· φαυλότατα δὲ τὰ πρὸς τὸν νότον καὶ τὰ μεταξὺ τῆς χειμερινῆς ἀνατολῆς καὶ δύσιος.

10. (a) Outline **four** characteristics of the waters springing from bad ground. Support your answer by quoting the Greek text. [4]
- (b) Explain how and why the temperature of the water is affected by the fact that it runs down from high places. [3]
- (c) Describe the **two** characteristics of the best springs with regard to orientation. Quotation of the Greek text is **not** required. [2]
- (d) Translate ὀκόσα δὲ ... τὰ τοιαῦτα ὕδατα πινόμενα (lines 6–8). [3]
- (e) δεύτερα ... ἀνατολὰς· (lines 10–11). Describe the orientations of this second type of spring. Quotation of the Greek text is **not** required. [3]